

POSTANOWIENIE

10 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 10 czerwca 2024 r. w Warszawie
zażalenia B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
na wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 2 listopada 2023 r., V AGa 436/21,
w sprawie z powództwa B. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
przeciwko A. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R.
o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok pozostawiając rozstrzygnięcie o
kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 15 lipca 2021 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie w sprawie powództwa B. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w C. przeciwko A. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R. o zapłatę zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 216 799,66 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,4 punktów procentowych od 15 stycznia 2019 r. (pkt 1), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt 2) i orzekł o kosztach procesu (pkt 3).

Apelację od wyroku z 15 lipca 2021 r. złożyła pozwana. Wyrokiem z 2 listopada 2023 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach uchylił zaskarżony wyrok

w punktach 1 i 3 i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Częstochowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny ocenił, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, ponieważ wadliwie ocenił podniesiony przez pozwaną zarzut potrącenia wierzytelności wzajemnej przyjmując, że oświadczenie pozwanej o potrąceniu wierzytelności było nieskuteczne. Przedstawivszy własną ocenę przedmiotowego zarzutu i wskazując na możliwą jego skuteczność, Sąd Apelacyjny podniósł, że Sąd pierwszej instancji ponownie rozpoznając sprawę powinien uwzględnić rozważania Sądu Apelacyjnego dotyczące zarzutu potrącenia oraz na nowo przeanalizować materiał procesowy i zdecydować, czy konieczne jest jego uzupełnienie w kierunku ustalenia, czy i w jakiej wysokości pozwanej przysługuje wierzytelność przedstawiona do potrącenia.

Zażalenie na wyrok z 2 listopada 2023 r. złożyła powódka. Zarzucając naruszenie art. 227 w związku z art. 286 k.p.c., art. 233 § 1 w związku z art. 227 k.p.c. oraz art. 91 i art. 386 §4 k.p.c. wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jeżeli Sąd drugiej instancji ocenił, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy i na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony apelacją wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, kognicja Sądu Najwyższego rozpoznającego zażalenie wniesione na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. obejmuje zbadanie, czy zaistniała w sprawie sytuacja procesowa należy do kategorii sytuacji polegających na nierozpoznaniu istoty sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, Nr 4, poz. 54; z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ 166/12, niepubl.; z dnia 5 lipca 2013 r., IV CZ 65/13, niepubl.; z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 126/14, niepubl.).

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wtedy, gdy Sąd pierwszej instancji zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, błędnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna unicestwiająca roszczenie albo przesłanka wykluczająca jego skuteczne dochodzenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315,

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 126/14, niepubl.). Przykładem jest oddalenie powództwa z powodu błędnego uznania, że dochodzone roszczenie jest przedawnione (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, niepubl.), przy założeniu jednak, że sąd, przyjmując przedawnienie dochodzonego roszczenia, nie zbadał uprzednio jego istnienia.

Sąd Apelacyjny nie dzieląc przyjętej przez sąd pierwszej instancji oceny zarzutu potrącenia dokonanej przez sąd pierwszej instancji i wskazując w obszernym wywodzie na podstawy do jego odmiennej oceny oraz potrzebę ponownego przeanalizowania i ewentualnego uzupełnienia materiału procesowego powinien we własnym zakresie poddać ocenie zarzut potrącenia, przeanalizować materiał procesowy i uzupełnić go. W takiej sytuacji nie może być mowy o tym, że sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjęty jest bowiem pogląd, że nie zachodzi przypadek nierozpoznania istoty sprawy w sytuacji, w której sąd odwoławczy nie zgadza się co do oceny prawnej kwestii lub zarzutów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy z sądem pierwszej instancji lub dostrzega potrzebę dokładniejszego zbadania lub uzupełnienia oceny określonych kwestii lub zarzutów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2016 r., II CZ 113/16, nie publ., z dnia 20 stycznia 2017 r., I CZ 1/17, nie publ. i postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2017 r., I CZ 1/17, nie publ., i z dnia 3 lutego 2017 r., II CZ 146/16, nie publ.). Wynika to z faktu, że, w systemie apelacji pełnej Sąd drugiej instancji kontynuuje – w granicach zaskarżenia – merytoryczne rozpoznawanie sprawy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 r., Nr 6, poz. 55).

Dodać ponadto należy, że w sytuacji, w której Sąd drugiej instancji, rozpoznając sprawę (art. 378 § 1 k.p.c.), zmienia lub uzupełnia ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, względnie rozwija i uzupełnia ocenę prawną przyjętą przez sąd pierwszej instancji, wymaganie zaskarżalności orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji RP) i dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji RP) nie zostaje naruszone (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 marca 2003 r., SK 8/02, OTK-A 2003, nr 3,

poz. 20, postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 maja 2013 r., Ts 216/12, OTK-B 2013, nr 5, poz. 498).

Zażalenie na wyrok Sądu Apelacyjnego z 2 listopada 2021 r. należało zatem uznać za uzasadnione, albowiem w okolicznościach sprawy brak było podstaw do wniosku, że w pierwszej instancji doszło do nierozpoznania istoty sprawy.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[ms]